

LED- OG KNOGLELIDELSER HOS HUNDE OG KATTE

Forekomst, symptomer og betydningen af røntgenundersøgelse

Led- og knoglelidelser er blandt de hyppigste årsager til kroniske smerter og nedsat livskvalitet hos både hunde og katte. Tilstandene kan ramme dyr i alle aldre, men ses især hos ældre dyr, større racer og dyr med arvelig disposition.

Led- og knoglelidelser udvikler sig ofte langsomt og kan være svære at opdage. Hunde og katte er nemlig meget gode til at tilpasse sig kronisk smerte, og udviser derfor ikke nødvendigvis tydelige tegn på smerte. En hund kan stadig gå glad med på tur, gå på trapper og logre med halen selvom den har ondt. En kat kan stadig spinde og bevæge sig rundt i hjemmet – endda stadig hoppe op og ned fra møbler – selvom den har ondt.

Målet med udredning og behandling er derfor ikke kun f.eks. at få hunden/katten til at holde op med at halte. Målet er at give dit kæledyr den bedst mulige bevægelighed, mindske smerte samt bevare livskvalitet og muskelmasse på længere sigt. Jo tidligere vi starter, jo bedre muligheder har vi for at bremse udviklingen og bevare en god livskvalitet.

Hyppige lidelser

De mest almindelige led- og knoglelidelser omfatter blandt andet:

- **Gigt (artrose/osteoartrose)**
En kronisk fremadskridende nedbrydning af leddenes brusk, ofte ledsaget af inflammation og smerte.
Ses hyppigst hos ældre hunde og katte.
- **Spondylose**
Forkalkninger og knoglenydannelser langs rygsøjlen, som kan give stivhed og smerte.
Ses hyppigst hos ældre hunde og katte, men kan også forekomme hos yngre dyr.
- **Dysplasi (f.eks. hofte- og albuedysplasi)**
En udviklingslidelse, hvor leddet ikke passer optimalt sammen, hvilket medfører unormal belastning og senere gigtudvikling.
Hofte- og albuedysplasi ses hyppigst hos hunde, især større racer, men kan også forekomme hos katte.

Kliniske tegn – hvad kan du som ejer opleve

Tegn på led- og knoglelidelser kan variere men omfatter ofte:

- **Stivhed**, især efter hvile eller om morgenen
- **Tøven** inden spring eller inden der går på trapper
- **Modvilje** til at springe, lege eller gå på trapper
- **Nedsat aktivitetsniveau**
- **Ændret adfærd** (hos katte f.eks. ændret brug af kattebakke, mindre soignering eller tilbagetrukken adfærd).
- **Halthed** eller ujævn gang
- **Smertereaktion** ved berøring eller bevægelse

Dyr er generelt gode til at skjule smerte og ubehag, og det opleves derfor ofte, at symptomerne kommer snigende og langsomt forværres over tid.

Hvorfor anbefales røntgenundersøgelse?

Røntgen er et vigtigt redskab i udredning af led- og knoglelidelse fordi:

- Det giver et **detaljeret billede af hvilke strukturelle forandringer** der er i led og knogler. Både hunde og katte kan være gode til at skjule smerte og ubehag, hvilket kan gøre det svært at give en nøjagtig vurdering af smertens ophav og sværhedsgrad ved klinisk undersøgelse alene.
- Det kan bruges til at **vurdere sygdommens omfang og sværhedsgrad**.
- Det danner **grundlag for en målrettet behandlings- og smerteplan**.
- Dette kan bruges til at **vurdere behov/ mulighed for kirurgisk behandling**.
- Det gør det muligt at **følge udviklingen over tid** og vurdere eventuelle behov for justering i behandlingen.
- Det kan **bekræfte eller afkræfte mistanke** om gigt, dysplasi, spondylose eller andre forandringer.

Tidlig diagnose giver bedre livskvalitet

Ikke alle led- og knoglelidelser kan helbredes fuldstændigt, men tidlig diagnose og korrekt behandling kan gøre en stor forskel. Med den rette kombination af vægtkontrol, korrekt foder, smertelindring og tilpasset motion, kan mange dyr opretholde en god livskvalitet i mange år.

Behandlingsmuligheder

Behandlingen tilpasses den enkelte patient og vil ofte bestå af flere forskellige tiltag. Dette er for at give dit kæledyr den bedst mulige livskvalitet uden at skulle gå på kompromis med f.eks. bivirkninger af medicin.

1. Foder – vægtkontrol og støtte til led

Vægtkontrol

En optimal kropsvægt er helt essentielt for behandling- og forebyggelse af ledsmerter.

Når et kæledyr har led problemer, er det ekstra vigtigt, at det ikke bærer rundt på mere vægt end nødvendigt. Ekstra kilo betyder større mekanisk belastning for hvert skridt kæledyret tager samt hver gang hunden rejser sig, eller katten hopper op på et møbel. Ved artrose (slidgigt) er led-brusken beskadiget og leddet kronisk inflammeret, hvilket giver anledning til smerte. Det syge led har således allerede nedsat evne til at håndtere belastning og ved overvægt belastes leddet yderligere. Overvægt bidrager derfor direkte til yderligere irritation, skade og smerte i leddene.

Ved den kliniske undersøgelse vurderer dyrlægen hundens/kattens huld og estimerer den ideelle vægt. På denne måde kan vi give jer en præcis vejledning om eventuelt vægttab eller vægtkontrol. *Først når der er styr på vægten, kan vi se den fulde effekt af øvrige behandlingstiltag.*

Led-understøttende foder

Et led-understøttende foder er sammensat med særlig fokus på at dæmpe inflammation, støtte led-brusken og beskytte vævet i og omkring leddet.

En af de vigtigste komponenter i en led-diæt er et højt indhold af omega-3 fedtsyrer, der er med til at reducere den inflammatoriske aktivitet i leddet og derved dæmper smerte og ubehag. Led-diæter indeholder desuden næringsstoffer, der understøtter de processer i leddet, der vedligeholder brusk og bindevæv, f.eks. glukosamin, chondroitin, mangan og kollagenpeptider. Antioxidanter bidrager via foderet til at beskytte vævet i og omkring leddet mod skadelige molekyler dannet under inflammationsprocessen i det syge led.

Endnu en fordel ved et led-understøttende foder er, at foderet ofte er velegnet til både vægttab og vægtkontrol. Denne gavnlige komponent består af et højere fiberindhold, hvilket giver øget mæthed. Din hund/kat slipper således for at gå og føle sig sulten under vægttabsforløbet, da vægttab ikke bare vil være et spørgsmål om at give en mindre mængde foder.

På Hårlev Dyreklinik forhandler vi foder fra hhv. Hill's og Specific, og vi står altid klar til at hjælpe med at finde det rette foder til netop din hund/kat. Ved behov for vægttab kan vi desuden lave en væggtabsplan, som kan hjælpe dig og dit kæledyr i hverdagen.

3. Smertelindring – også når de ikke siger av

Hunde og katte er gode til at skjule smerte

Led- og knoglelidelser hos hunde og katte kan være svære at opdage, fordi de er mestre i at skjule smerte. Et dyr med kronisk smerte vænner sig gradvist til sine begrænsninger og lærer at kompensere så godt, at vi mennesker har stor tendens til at undervurdere, hvor ondt de egentlig har.

Ofte er det kun små ændringer i hverdagen, der fortæller os, at dyret har ondt. Hunde kan f.eks. opleves at gå langsommere på tur, holde flere pauser, ligge mere ned i løbet af dagen, eller have sværere ved at hoppe ind og ud af bilen. Katte kan f.eks. opleves at stoppe med at hoppe op på høje møbler, bruge længere tid på at "tage tilløb" til et spring, lege mindre eller blive irriteret ved berøring. I mere udtalte tilfælde kan vi opleve halvhed.

Kæledyr viser ikke nødvendigvis smerte på samme måde som mennesker gør. Derfor er "den går stadig tur og logrer med halen" ikke det samme som "den har ikke ondt". I naturen kan tydelige tegn på sygdom, skade eller svaghed gøre et dyr mere sårbart. Derfor har dyr udviklet en stærk tendens til at begrænse synlige tegn på smerte og fortsætte så normalt som muligt, selv når det gør ondt. Det betyder ikke, at en hund eller kat bevidst forsøger at "snyde os". Det betyder, at dens naturlige måde at håndtere smerte på ofte er tilpasset dens adfærd frem for at gøre opmærksom på smerten.

Hvilken smertelindring kan anvendes?

Smertelindrende behandling vælges ud fra kæledyrets individuelle behov. Det er vigtigt, at smertelindring ikke nødvendigvis skal være "sidste udvej". God smertekontrol gør det muligt for kæledyret at bevæge sig mere normal, hvilket hjælper med at bevare muskelmasse og derved give bedre støtte omkring det syge led.

I det følgende kan du læse om de hyppigst anvendte midler.

Librela® til hund og Solensia® til kat

Librela og Solensia er månedlige injektionsbehandlinger, der er udviklet specifikt til behandling af smerte forbundet med slidgigt. De virker ved at blokere signalstoffet "NFG", som er hovedansvarlig for smerte i det gigtramte led. Medicinen er således specifikt målrettet smertelindring *i led*.

For mange dyr er dette en praktisk og effektiv del af en langsigtet behandling.

Cartrophen®

Cartrophen bremser udviklingen af slidgigt ved at stimulere reparation og vedligeholdelse af ledbrusken samt forbedre kvaliteten af ledvæsken. Behandlingen består af 4 initiale injektioner med 1 uges mellemrum. Herefter gives en injektion hvert halve år.

NSAID

NSAID-præparater er antiinflammatoriske og smertelindrende lægemidler med god dokumenteret effekt på bl.a. smerter fra led. NSAID er ikke på samme måde som Librela/Solensia/Cartrophen specifikt målrettet led, men har effekt flere steder i kroppen. Nogle dyr kan have behov for lejlighedsvis eller kronisk behandling med NSAID. Bruget af NSAID afhænger af smertens

sværhedsgrad og dyret øvrige helbred. Ved længerevarende brud af NSAID anbefales regelmæssig blodprøvekontrol af bl.a. nyre- og leverfunktion.

4. Kontrolleret motion – bevar muskelmassen

Det kan virke logisk at lade et dyr med slidgigt hvile mest muligt, men langvarig inaktivitet er sjældent en god løsning. Når et dyr bevæger sig mindre, mister det muskelmasse. Svagere muskler giver dårligere støtte omkring leddene, og dyret kan derfor få endnu sværere ved at bevæge sig.

Det handler derfor ikke om at undgå motion men om at finde den rigtige motion.

For mange dyr er det bedre med:

- Flere korte ture frem for én lang tur
- Et roligt og jævnt tempo
- Regelmæssig aktivitet frem for store udsving fra dag til dag
- Begrænset løb, spring og voldsomme retningsskift

En hund, der normalt ligger stille hele ugen og derefter løber langt i weekenden, kan f.eks. blive betydeligt mere belastet end en hund, der får moderat motion hver dag.

Hos katte kan det være relevant at gøre hjemmet mere ”led-venligt”, f.eks. ved at tilbyde let adgang til yndlingspladser, lave trin eller ramper samt placere mad, vand og kattebakke, så katten ikke behøver af forcere trapper eller hop for at komme til dem.

5. Fysioterapi og genoptræning

Når et led gør ondt, ændrer dyret ofte sin måde at bevæge sig på. Dette kan medføre, at nogle muskler bliver overbelastede, mens andre bliver brugt mindre. Over tid kan der opstå muskelspændinger, nedsat bevægelighed og tab af muskelmasse.

Fysioterapi kan derfor være et værdifuldt supplement til den medicinske behandling.

Formålet kan bl.a. være at:

- Bevare eller genopbygge muskelmasse
- Forbedre bevægeligheden
- Reducere muskelspændinger
- Styrke musklerne omkring de belastede led
- Forbedre balance og kropskontrol
- Finde motionsformer, hvor hunden/katten kan være aktiv uden at overbelaste det syge område

Øvelserne tilpasset det enkelte dyrs behov. På Hårlev Dyreklinik har vi samarbejde med en lokal fysioterapeut til dyr. For mere information, er du velkommen til at rette henvendelse i receptionen eller kontakte os på telefon 56 28 61 68.

6. Indretning af hjemmet – gør hverdagen mere led-venlig

Små ændringer i hjemmet kan gøre en stor forskel for dyr med ømme led. Det kan f.eks. være:

Hunde

- Skridsikre tæpper på glatte gulve
- Rampe til bilen
- Begrænset adgang til trapper
- En god, støttende liggeplads
- Undgå gentagne spring op/ned fra høje møbler

Katte

- Kattebakke med lav indgang
- Mad og vand let tilgængeligt
- Trin eller rampe til yndlingspladser
- Varme og komfortable liggepladser
- Skridsikre områder hvor katten hyppigt færdes (f.eks. omkring mad, vand og kattebakke)

Disse ændringer fjerner ikke sygdommen, men det kan gøre det lettere for hunden/katten at fungere i hverdagen.

Har du mistanke om, at dit kæledyr har smerter eller bevægelsesproblemer, anbefaler vi at du kontakter os på **telefon 56 28 61 68** og får tid til en klinisk undersøgelse. Vi hjælper så med at finde problemet og skræddersyr den rette behandling til netop dit kæledyr.